

bližjih šolskih inštanca ponajveč jako površno izvršuje svoje važno nalogo. Mnogi člani krajnih šolskih svetov so po večini krajev naše domovine le močna opozicija učitelju, ki hoče zasnovati pouk po modernih pedagoških načelih. Kdo odklanja učiteljeve predloge o nabavi potrebnih učil, kdo ovira z nečuveno prizanesljivostjo pri obravnavi šolskih zamud — dober šolski obisk? Kajneda, tovariši, tu bi bilo potreba nadzornika, strogega krajnega šolskega nadzornika*.

Ako je višji šolski gosposki res kaj do našega ugleda, si mora prizadevati, da čim prej odpravi krajno šolsko nadzorstvo kakršno imamo sedaj. Dokler pa ne izgubi tozadevni paragraf zakonitim potom svoje veljave, je neobhodno potreba, da deželna šolska oblast sporazumno z učitelji — izvedenci v posebnem odloku natančno specijalizira posle krajnih šolskih nadzornikov. Zadeva naj bi se smatrala nad vse nujna, ker bi sicer učiteljstvo utegnulo misliti, da je našim višjim predstojnikom ugled podrejenih služabnikov pri sreči le takrat, ko je izbirati — ustrahovalna sredstva.

Fran Silvester.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca listopada 1906 K 222.941.73.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Dogodbica brez — morale.

Nekje blizu Ljubljane je krajni šolski svet nameraval razširiti šolo za en razred, ker so dosedanji prostori treh razredov pretesni za blizu 400 otrok. V oni šolski okoliš je všolanih več davčnih občin, ki imajo vse besedo pri plačevanju. Občinski odbor domače občine je bil zadovoljen s predlogom krajnega šolskega sveta, vprašati pa je bilo treba tudi druge občine. Tu se je stvar obrnila tudi drugače. Šolski okraj ljubljanske okolice ni samo eden največjih na Kranjskem, prednjači tudi še glede pomanjkanja šol, v žganjepitju, pobožnosti in neumnosti. Glede teh lastnosti niso poslednji niti na Ižanskem. Odlikuje se ta okolica z nekakšno imovitostjo, zlasti imajo precej gozdov in polja — in ponajveč delavnih moči v Ameriki. Zato vporabljajo za vsakršno delo šolske otroke. 20, 30, celo 60 kron globe od ene hiše na leto zaradi šolskih zamud ni tukaj nikaka izjema. Večje kot je posestvo, tem več je tudi zamud in seveda tudi glob. Imovitejši možje so tudi občinski odborniki in šolski svetovalci. Taki možje so se torej zbrali na poziv okrajnega šolskega sveta nekega lepega dne v šoli in sklepali o njenem razširjanju, med njimi je bil eden, ki je plačal že dotlej samo 68 kron kazni tisto leto. Volk — ovi sodnik.

Mi ne maramo nobene šole. Še to poderimo ali jo pa prodajmo! Otroci se ne nauče nič. Dajte nam otroke domov. Otroci naj pasejo, delati naj se uče. Kaj jim pomaga učenost. Vsak dan so bolj neumni. Ti učitelji niso za nič. Sami liberalci so, za to nas spravljajo v nesrečo. Stran z njimi! Ne

*) Časih celo palice!

Uredn.

maramo učiteljev, ne maramo šol! Ne damo nič! Kako mučen položaj, za navzočega šol. voditelja in c. kr. okr. šol. nadzornika! Mož jim je sicer povedal, da otroci, ki zamujajo šolo in se za nje plačuje stotake šolskih kazni, ne morejo biti deležni pouka, ne morejo napredovati. Zato ni kriva šola, ako ne znajo nič, — vse to ni zaleglo mnogo. Potem je izjavil tudi nadučitelj, da učenjaki še niso iznašli golide, ki bi v njo nalili učenosti, pa bi jo učitelji nosili za otroki na pašo, ker bi jo ne vem kako, spravljali v trde butice. „Otroke pošiljajte redno v šolo. Skrbite, da bodo imeli tudi v vas samih dober zgled, potem ni dvoma, da se bodo nekaj naučili. Potem pridite in zabavljajte!“

Zabavljali so tudi brez tega. Saj tudi ni bilo možno drugače. Isti župnik, ki se je prej tolikrat izjavil, da je IV. razred potreben, ker bi kaplan dobil potem 160 K na leto za pouk, dočim ne dobi od treh razredov in istega števila otrok nič, isti župnik je glasoval proti razširjanju šole in hujskal svoje pristaše proti šoli, češ: tu gre samo za to, da bo imel nadučitelj 50 K več opravilne doklade.

S tem je bila stvar pokopana.

Akti so romali k dež. šol. svetu, da se ne vrnejo nikdar več. V ižanskem Izraelu je bil tisti dan takšen praznik in takšno veselje, da niso krulili prešiči, marveč ljudje, ki trdijo s ponosom, da so potomci nekdanj todivajočih Turkov. Ljudstva glas je pa božji glas, to vemo, posebno tedaj če „dobro naše ljudstvo“ trobi v klerikalni rog in pridno polni znano bisago. C. kr. dež. šol. svet se je te dni pomotil ali je pa zabil to pri slovicu; zakaj v tistem kraju blizu Ljubljane je sklenil razširiti ondotno šolo v štirirazrednico. In proti temu ni rekurza.

Zato pa sedaj javkanje na vseh koncih in krajih, da ni pravice na svetu; seveda jo ni in tudi ne morale. Lux.

† Fran Pečovnik.

Komaj so minila tri leta, odkar smo položili tovariša V. Jarea v Braslovčah k večnemu počitku, že je posegla neizprosna smrt iznova v kolo učiteljstva tega okraja ter nam ugrabila tov. Frana Pečovnika, nadučitelja v Št. Jurju ob Taboru. Sree se nam krči, ko pomislimo, kako potrebno bi bilo v blagor njegove številne rodovine, da bi bil pokojnik vsaj še nekaj let bival med nami, zakaj ob njegovem grobu žaluje udo in devetero nepreskrbljenih otrok. To je tožno, to je bridko! Pobrala ga je običajna učiteljska bolezen — jetika — v 46. letu njegove starosti. Dne 10. grudna tek. l. smo ga spremili v Žalec k večnemu počitku. Tamkaj si je namreč želel umreti pri svoji priletni materi.

Pogreba se je udeležil g. nadzornik J. Supanek in približno 40 stanovskih tovaršic in tovarišev. Vsaka večrazrednica je poslala po enega, dva ali celo več zastopnikov k pogrebu, le šestrazrednica n. V., ki je šola v Št. Jurju ob T. mejaša — nobenega.

Učitelji pevci so zapeli pred hišo žalosti in ob odprtem grobu v srca segajoči žalostinki, tovariš Brinar pa je pokojniku govoril kaj lepo posmrtnico. Ginjeni smo bili do solz, ko smo slišali ihtenje in tarnanje zaostale dece in drugih sorodnikov.

Pokojnik se je narodil na Vranskem, vzrejen pa je bil v Št. Pavlu pri Preboldu. Leta 1881. se je izšolal na učiteljskišću v Mariboru ter potem služboval v Grižah, pri Sv. Roku v rogaškem okraju, pri Sv. Antonu v Slovenskih goricah in naposled v Št. Jurju ob Taboru. Tu je imel kaj težavno stališče ter postal nekaka žrtev razmer. Bil je vnet pristaš stanovske or-

ganizacije. Da si že dlje časa neozdravljivo bolan, se je vestno udeleževal vsakega zborovanja učiteljskega društva, kjer je iskal tešila in razvedrila. Še meseca avgusta tekoč. l. se je podal v daljni Maribor praznovati 25letnico svojega učiteljevanja, da bi še enkrat videl svoje bivše sošolce od obličja do obličja ter vsakemu stisnil roko v slovo. Vsvesti si je bil, da tamkaj dogovorjene 30 letnice ne bo več učakal. Pokojnik je slovel svojedobno kot izboren pevec. Kjer je služboval, zbiral je odraslo mladino okolo sebe, snoval pevske zборе ter v gojitvi narodnega in umetnega petja tudi dosegel odlične uspehe. V tem pogledu ni nikdar štedil svojih moči. Morda je tudi to nekoliko pripomoglo, da je tako rano legel v hladni grob. Lahka mu bodi zemljica domača!

Učiteljstvu in učiteljskim društvom v predudarek.

(Po shodu zaupnikov narodno-napredne stranke.)

(Dalje in konec.)

Že davno se je pretresalo to vprašanje že od strani strokovnjakov, pri deželnem odboru in deželni zbornici. Govorili in pisali so za ustanovitev takega zavoda tudi na Gorenjskem. To je čisto prav, a Dolenjecem se ga ne sme vzeti, Notranjecem pa ničesar dati, ki so najpotrebnejši pouka in napredka zaradi bede in slabega zemljišča. Učitelji, ki prihajajo na Grm v kmetijski kurz, so opazili to potrebo že davno. Po navadi pride iz vsakega okraja po eden. Mnogo vidijo in slišijo tukaj praktiškega in teoretiškega, a vsakdo je prepričan, ta ni izvedljivo povsod. Trtoreja, vinarstvo in kletarstvo ni za Gorenjca, niti za večji del Notranjcev ne. Obče je koristna za vse samo sadjereja, o drugem se v učit. kurzu ne sliši ničesar. O živinoreji, umnem obdelovanju zemlje, čebelarstvu pa tudi o mlekarstvu, umnem gospodarstvu, knjigovodstvu i. t. d. ni mogoče v kurzu podučevati zaradi prepičlega časa. Ugibalo se je že, da bi se razdelil pouk po krajevnih razmerah: za Vipavce in Dolenjce vinoreja in sadjarstvo, za druge pa sadjarstvo, živinoreja, čebelarstvo i. t. d. po razmerju časa. Mnogim učiteljem se je zdel ta predlog jako umesten, a zgoraj je odločila glavna oseba s trditvijo: „Učitelj mora biti sposoben v vsaki stroki. Učitelji se selijo vedno. Kdor pride v vinorodne kraje, mora biti več v vinarstvu.“ To je odločilo; glava je povedala glavno misel kot nedotakljivo, edino pravo in nespremenljivo. Je že tako pri nas v naši ljubi Avstriji, da imajo usodo, smer, srečo in odločitev v vseh rečeh navadno le taki ljudje, ki o vsej stvari ne razumejo ničesar. Kdo bo neki gledal tako natanko! To je pač vse eno, samo da se pravo pogodi. In taki strokovnjaki gotovo pogodijo povsod pravo, zato pa gre pri nas vse tako rakovo pot. Razume se, da imajo taki tudi usodo šolstva v rokah, a da bi ti vprašali učitelje kot strokovnjake o šolstvu za mnenje — tega Bog ne daj! Ravno tako je bila želja učiteljstva glede kurza na Grmu pokopana za večno. Vsi se morajo učiti trtoreje, vinarstva in kletarstva, čeprav ne vidijo v svojem šolskem okraju nikdar trte; še manj grozdja. Bog čuvaj, da bi se ta predmet zamenil s prepotrebniškim poukom iz živinoreje in mlekarstva, ki sta danes glavna vira dohodkov našega kmeta. Ali naj ostane res vedno tako? Učiteljstvo mora zopet postaviti to važno vprašanje na dnevni red. Vsa učiteljska društva prosimo, da vzamejo v pretres to vprašanje pri prihodnem društvenem zborovanju. Učiteljski kurz naj se loči v bodoče na vinorodne in sadorodne-živinorejne kraje. Izid sklepa naj se pošlje na deželni šolski svet v daljno razpravo in rešitev.

Sedaj prihaja premalo učiteljev v kurz. Letos jih je bilo dvanajst, to se nam zdi premalo za vso deželo. Ali je mogoče,

da bi prišli kedaj vsi na vrsto? Sedaj se jemljejo v kurz le samo takšni učitelji, ki imajo doma šolske vrtove; kdor tega nima, ne pride nikdar v tak tečaj. Ali so res samo šolski vrtovi vir pouka iz kmetijstva? Učitelj mora biti zlasti na kmetih mož na svojem mestu, ako hoče dobiti ugled in spoštovanje pri kmetih. Šolski vrtovi so potrebni in tudi koristni zaradi odgoje šolske mladine, a ti dajejo učiteljem premnogo dela in truda, večkrat tudi veliko nehvaležnosti, zamere in obrekovanja. Ako je šolski vrt majhen, ni vreden imena šolskega vrta. Ta mora imeti drevesa matičenjake za zgled obdelovanja, rezanja, raznovrstnosti sadja in hranitev tega. Na majhnem šolskem vrtu se ne da pokazati vsega zaradi premajhnega prostora. Ako je šolski vrt velik, se ga da lepo urediti, obdelati, nasaditi in obsejati — ali to stane mnogo denarja. Lepota in čednost na šolskem vrtu sta potrebna zaradi zgleda in izpodbude, a to stane veliko, ker plevel sili vedno na površje; okopavati, čistiti, prilivati in obrezavati je treba tudi neprestano, a tudi to stane časa in truda. Kdo pa naj izvršuje vsa ta dela, kdo naj trpi stroške? To pripada navadno šolskemu voditelju, on je vrtnar, šolski vodja, učitelj in še s premnogimi drugimi posli obdan in uprežen mož s premnogimi skrbmi. Ako je šolski vrt velik, bi moral biti v njem neprestano nastavljen vrtnar, če bi ga hotel urediti in imeti v lepem redu. Veliki, lepi in zgledni šolski vrtovi so drag šport, ki ga navadni učitelj s svojo borno plačo ne more zmagovati. Občine, oziroma krajni šolski sveti ne dajejo radi podpore za obdelovanje šolskega vrta, ker prepuščajo učitelju užitek, zaradi česar mora ta skrbeti sam za vse. Ako ni vse v redu, ubogi učitelj! Vlečejo ga po zobeh, da mu kmalu mine veselje do vrta in vrtnarstva. Danes so delavci tako dragi, da se nikdar ne izplača s temi obdelovati šolskih vrtov. Učitelj z družino si navadno pomaga sam kakor ve in zna. Da ni vedno in povsod vse v redu, se samo razume; naši šolski vrtovi so v slabem stanju zaradi pomanjkanja delavnih moči, mizerije učiteljeve in pomanjkanja podpor. Ni sramotno delati, marveč častno in celo zdravo je za učitelja imeti po končani šoli nekaj ur opravka na vrtu. To tudi vsak rad dela, a vsega sam ne mora zmagovati. Treba je plačati delavca, če bi ga bilo mogoče vselej dobiti. Ko je na vrtu največ dela, ne dobiš nobenega za noben denar; delaj sam, ali pa se pusti vleči po zobeh! Užitek šolskega vrta s skrbmi, delom in stroški je navadno deficit. Naša slavna vlada daje podpore za šolske vrtove cele vojvodine Kranjske na leto — čujte in strmite! — celih 600 K. Kdor hoče dobiti delež od 50 K, mora vložiti kolkovano prošnjo, rešitev je navadno brezuspešna in ti si vrhu tega še ob krono! Na ta način se podpira šolstvo, napredek in učiteljstvo v borbi za kmetijstvo. Tista slavna vlada, ki ima za vojaštvo denarja dovolj, za učiteljstvo, napredek kmetijstva in kmeta ga nima. Ali naj tudi to ostane vedno tako? — Ako se ne bomo ganili sami, nam ne bodo usiljevali podpor. Naša sveta dolžnost je, da odločno zahtevamo podpore za vzdrževanje vseh šolskih vrtov.

Učiteljska društva naj vzamejo v pretres tudi to vprašanje: prošnje za take podpore za vsak šolski vrt brez izjeme naj se vlagajo vsako leto, dokler ne bodo rešene ugodno. Obenem naj se zahteva, da se odpošlje več učiteljev v tečaj za nadaljno izobrazbo s primerno podporo, da bo mogoče tem izhajati.

Nam učiteljem je temeljita strokovna izobrazba iz kmetijstva neobhodno potrebna. Mi smo med narodom; imamo srce in dobro voljo pomagati narodu do boljše blaginje, a če hočemo pomagati, moramo biti sami v posameznih strokah dobro podkovani. S polovičarstvom, ugibanjem in negotovostjo se samo osmešimo; bolje nič kakor bi s takim postopanjem jemali ugled sebi in stanu. Mi smatramo nadaljno izobraževanje iz raznih